

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ Euro Alanı'nda Eylül ayında Dış Ticaret Dengesi Fazla Verdi
- ✓ İngiltere'nin Kamu Sektörü Dengesi İyileşiyor
- ✓ Fransa Ekonomisinde İyileşme İşaretleri
- ✓ Almanya'da Üretici Fiyatları Artışı Yüksek Seviyesini Koruyor
- ✓ The Economist'in Büyüme ve Cari Denge Anketi
- ✓ Seçilmiş Ülkelerde Devlet Tahvili Getirileri
- ✓ ABD'nin Çin Politikası İki Yönlü
- ✓ Irak Savaşı, Amerikan Halkı Arasında Tecrit Politikası Talebini Körüklüyor
- ✓ Almanya'da Koalisyonun Gündemi Belli Oldu: KDV Artırılacak; Bütçe Açığı Azaltılacak
- ✓ Greenspan: Cari Açığı Politika Yapıcılar Değil, Piyasa Güçleri Düzeltabilir
- ✓ Yabancı Fon Girişleri, Amerikan Dolarını Güçlendiriyor
- ✓ Avrupa Merkez Bankası, Mali Açık Sınırını Aşan Üyeleri Uyardı
- ✓ Japonya Maliye Bakanı, Borçların Vergi Artışıyla Finansmanından Yana
- ✓ Vergi Otoriteleri, Çok Uluslu Şirketlerin Ödedikleri Vergiden Daha Çok Pay Almak İçin Baskı Yapıyor
- ✓ Mali Hizmetler Sektöründe İstihdamın Yüzde 20'si 2010 Yılına Kadar Offshore'a Kayabilir
- ✓ Çokuluslu Şirketler Kurul Toplantıları İçin Hindistan'ı Tercih Ediyor
- ✓ Basel II'nin Uygulanmasının Ertelenmesi, Bankaları Endişelendiriyor
- ✓ Güçlü Talep, Altın Fiyatını Yükseltiyor: 1 Ons Altın 500 Dolar Olabilir

YORUMLAR:

- ✓ Türkler, Avrupa Tarihinin Önemli Bir Parçasıdır
- ✓ Yabancı Bankalar Türkiye Varlıkları İçin Sırada
- ✓ AB Entegrasyonunun Geleceği Parlak Değil
- ✓ Süper Güçle Buluşma

Euro Alanı'nda Eylül ayında Dış Ticaret Dengesi Fazla Verdi

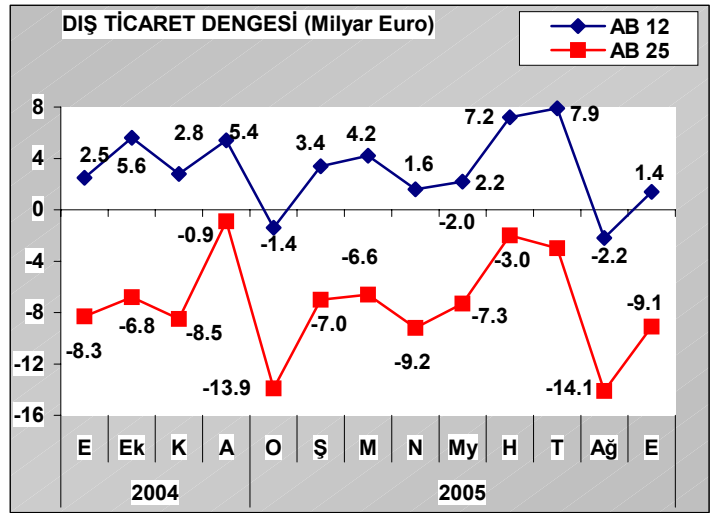
12 ülkeyi kapsayan Euro Alanı'nda, 2005 yılı Ağustos ayında 2.2 milyar euro açık veren dış ticaret dengesi, Eylül ayında 1.4 milyar euro fazla verdi. Aynı aylarda AB 25'in dış ticaret açığı, 14.1 milyar eurodan 9.1 milyar euroya geriledi. İlk dokuz aylık dönem itibariyle Euro Alanı dış ticaret dengesi, 24.1 milyar euro fazla verirken AB 25'in dış ticaret dengesi, 72.2 milyar euro açık verdi. 12 aylık dönemde ise Euro Alanı'nın dış ticaret fazlası, 38.1 milyar euro; AB 25'in dış ticaret açığı ise 88.4 milyar euro oldu.

İlk tahminlere göre, Euro Alanı'nda dış ticaret dengesi, 2005 yılı Eylül ayında 1.4 milyar euro fazla verdi. 2004 yılının aynı ayında ise 2.5 milyar euro ticaret fazlası kaydedilmişti. İhracat, bir önceki aya göre yüzde 12.3 artarak 109.7 milyar euro; ithalat da yüzde 8.4 artışla 108.3 milyar euro oldu.

AB 25'in dış ticareti ise, ihracatın 95.3 milyar euro, ithalatın 104.5 milyar euro olması sonucunda 9.1 milyar euro açık verdi. 2004 yılının aynı ayındaki dış ticaret açığı ise 8.3 milyar euro idi.

Euro Alanı Ticareti (Milyar Euro)

	Eylül		Ocak-Eylül	
	2004	2005	2004	2005
AB 12				
İhracat	97.9	109.7	847.5	902.4
İthalat	95.4	108.3	789.3	878.3
Denge	2.5	1.4	58.2	24.1
AB 25				
İhracat	82.7	95.3	711.5	776.1
İthalat	91.0	104.5	757.5	848.3
Denge	-8.3	-9.1	-46.0	-72.2

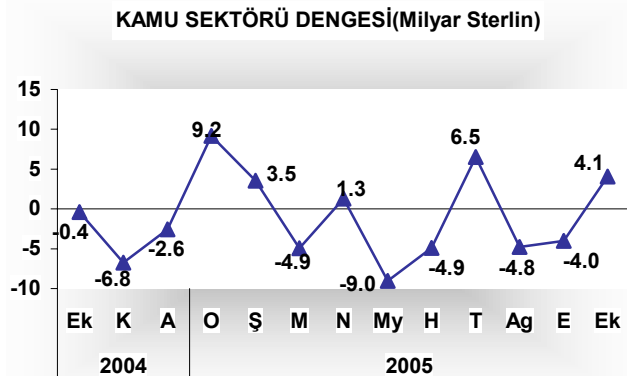
2005 yılının ilk dokuz ayında Euro Alanında ihracatın 902.4 milyar euro, ithalatın 878.3 milyar euro olmasıyla dış ticaret fazlası 24.1 milyar euro olurken AB 25'te ihracatın 776.1 milyar euro; ithalatın da 848.3 milyar euro olması sonucunda 72.2 milyar euro açık kaydedildi.

www.europa.eu.int, 21 Kasım

İngiltere'nin Kamu Sektörü Dengesi İyileşiyor

İngiltere'de son iki aydır açık veren kamu sektörü dengesi, Ekim ayında 4.1 milyar sterlin fazla verdi. Net yatırımlar 1.9 milyar sterline yükselirken net borç stoku da 435.9 milyar sterlin oldu.

İngiltere'de merkezi ve yerel hükümetlerden oluşan genel hükümet ile kamu şirketlerini içeren kamu sektörünün Eylül ayında 4 milyar sterlin olan açığı, Ekim ayında 4.1 milyar sterlin fazlaya dönüştü. 2004 yılı Ekim ayında ise kamu sektörü, 400 milyon sterlin açık vermişti.

Mali yılın başlangıcı olan Nisan ayından Ekim ayına kadar olan dönemde kamu sektörü açığı, geçen yılın aynı dönemine göre azalış kaydetti. 2004/5 mali yılının Nisan-Ekim döneminde 18.4 milyar sterlin olan açık, 2005/6 mali yılının aynı döneminde 10.8 milyar sterline geriledi.

Kamu sektörü mali pozisyonunun alternatif ölçümü olan ve ilave olarak sermaye yatırımlarını da içeren kamu sektörü net borçlanması, 2005/6 mali yılının Nisan-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 4.7 milyar sterlin azalarak 20.9 milyar sterlin oldu. Bütçe Raporunda 2006 yılı Mart sonu kamu sektörü net borçlanmasının, 31.9 milyar sterlin olacağı öngörülmektedir.

2004 yılı Ekim ayı sonunda 394.5 milyar sterlin olan kamu sektörü net borcu, 2005 yılı aynı ayında 435.9 milyar sterline yükseldi. Bütçe Raporunun 2006 yılı Mart sonu net borç tahmini ise 452 milyar sterlidir.

Kamu Sektörü (Milyar Sterlin)				
	Ekim		Nisan-Ekim	
	2004	2005	2004-05	2005-06
Cari Denge	-0.4	4.1	-18.4	-10.8
Net Borçlanma	1.7	-2.2	25.6	20.9
Net yatırımlar	1.3	1.9	7.2	10.1
Net Borç(1)	394.5	435.9		
Net Borç(Yıllık GSYİH'nın Yüzdesi)(2)	33.4	35.0		

(1) Ekim ayı sonu

Kamu sektörü net borcunun GSYİH'ye oranı, 2004 yılı Ekim ayı sonunda yüzde 33.4 iken 2005 yılının Ekim ayı sonunda yüzde 35'e yükselerek Bütçe Raporunda 2006 yılı Mart sonu için yüzde 35.5 olarak öngörülen orana yaklaştı.

www.statistics.gov.uk, 18 Kasım

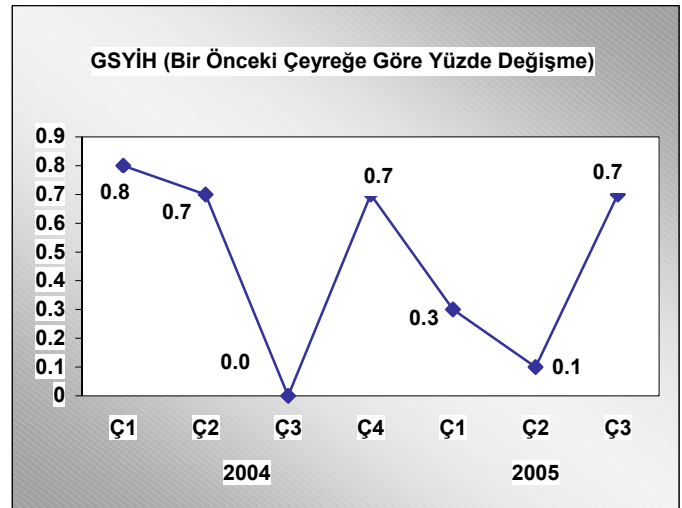
Fransa Ekonomisinde İyileşme İşaretleri

2005 yılının ilk iki çeyreğinde azalan bir eğilim gösteren GSYİH, üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.7 artarak 390.7 milyar euro oldu. Cari fiyatlarla GSYİH ise 424.4 milyar euroya yükseldi. Bu artışta, tüketim ve yatırım harcamaları ile ihracattaki artış etkili oldu.

Fransa Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün geçici tahminlerine göre, üçüncü çeyrekte sabit fiyatlarla GSYİH (2000=100), yüzde 0.7 artış kaydederek 390.7 milyar euro oldu.

İkinci çeyrekte yüzde 0.1 gerileyen hanehalkı tüketim harcamaları, üçüncü çeyrekte yüzde 0.7 artarak GSYİH artışına 0.4 puan katkı sağladı. Aynı şekilde, ikinci çeyrekte yüzde 0.1 gerileyen sabit sermaye yatırımları, üçüncü çeyrekte yüzde 0.9 artarak GSYİH artışına 0.2 puan katkı sağladı. İhracattaki artış, yüzde 3.1 olurken ithalatın yüzde 2.3 artması sonucunda net ihracat büyümeye 0.2 puan pozitif katkı sağladı. Stok değişimlerinin büyümeye katkısı ise -0.4 puan oldu.

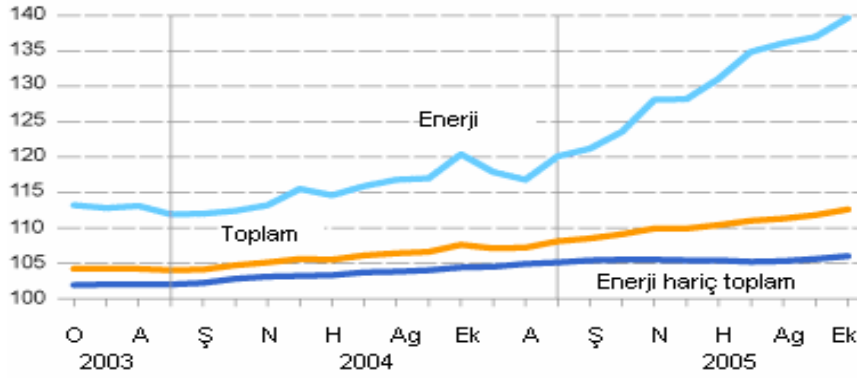
www.insee.fr, 18 Kasım

Almanya'da Üretici Fiyatları Artışı Yüksek Seviyesini Koruyor

Federal İstatistik Bürosu'nun açıklamalarına göre, Euro Bölgesinin en geniş ekonomisi olan Almanya'da Ekim ayında, sanayi ürünleri için üretici fiyatları endeksi, yıllık bazda yüzde 4.6 arttı.

**Üretici Fiyatları Endeksi
(2000=100)**

2005 yılı Eylül ve Ağustos aylarındaki yıllık artışlar, sırasıyla yüzde 4.9 ve yüzde 4.6 seviyelerindeydi. Ekim ayında bir önceki aya göre üretici fiyatları artışı ise yüzde 0.7 oldu.

www.destatis.de, 18 Kasım

The Economist'in Büyüme ve Cari Denge Anketi

2005 yılında ekonomik büyümede Çin ve Venezüella'nın yüksek performans sergilemesi bekleniyor. Venezüella, cari fazlada da üst sıralarda yer alıyor.

The Economist, 25 yükselen piyasa ülkesinin cari işlemler dengesi ve ekonomik büyüme performansına ilişkin üç ayda bir yaptığı anket sonuçlarını yayınladı. Anket kapsamında yapılan tahminlerin ortalaması hesaplanarak elde edilen beklentilerden, bazı ülkelere ilişkin olanlar aşağıdaki tabloda verilmiştir. Ankete göre uzmanlar, Ağustos ayıyla karşılaştırıldığında 18 ülkeye ilişkin yıllık büyüme tahminleri konusunda daha olumlu beklentilere sahipler.

En yüksek büyümeyi, hem 2005 hem de 2006 yılında yüzde 9.3 ve yüzde 8.2 oranlarıyla Çin'in gerçekleştirmesi beklenirken ikinci sırayı, yüzde 8.5 ile Venezüella alıyor. En düşük büyüme, 2005'te yüzde 3 ile; 2006'da ise yüzde 3.3 ile Meksika'da görülüyor. 2006'da en yüksek büyüme, yüzde 8.2 ile yine Çin'e aitken ikinci sırayı Hindistan alıyor.

2005 yılında yüzde 7.6 büyüyeceği tahmin edilen Arjantin ekonomisi ile yüzde 8.5 büyüyeceği tahmin edilen Venezüella ekonomisinin, 2006 yılında önemli bir yavaşlama göstererek sırasıyla yüzde 4.6 ve yüzde 4.9 ile yine de yüksek oranda büyüme göstereceği beklenmektedir.

Türkiye için ise 2005'te yüzde 4.9 olarak beklenen reel GSYİH artışı, 2006'da 4.6'ya düşerken cari açığın GSYİH'ye oranının azalacağı tahmin ediliyor.

Her iki yılda da Venezüella, Malezya ve Rusya'nın yüksek cari fazla elde edeceği; Macaristan'la birlikte Türkiye'nin en büyük cari açık veren ülkeler olacağı bekleniyor.

	Reel GSYİH Değişimi		Cari Denge/GSYİH	
	2005	2006	2005	2006
Çin	9.3	8.2	6.4	5.2
Hindistan	7.2	6.9	-1.2	-1.2
Endonezya	4.9	4.8	1.2	1.1
Malezya	4.9	4.8	12.9	10.6
Güney Kore	3.7	4.2	2.4	1.7
Arjantin	7.6	4.6	1.7	0.6
Brezilya	3.3	3.6	1.5	0.7
Meksika	3	3.3	-1.1	-1.7
Venezüella	8.5	4.9	14.4	8.5
Mısır	4.7	5	3.6	2.2
İsrail	4.7	4.2	0.5	0.2
Güney Afrika	4.1	3.9	-3.6	-3.4
Çek Cumhuriyeti	4.4	4.2	-2.9	-3
Macaristan	3.7	3.8	-7.9	-7.7
Polonya	3.3	4.3	-0.8	-1.6
Rusya	6	6.1	12.5	9.7
Türkiye	4.9	4.6	-6.1	-5.5

The Economist

Seçilmiş Ülkelerde Devlet Tahvili Getirileri (15 Aralık 2005)

Küresel Devlet Tahvilleri		
Ülke	Getiri(%)	
	2 Yıllık	10 Yıllık
Belçika	2.740	3.379
Kanada	3.830	4.076
Danimarka	2.829	3.348
Fransa	2.830	3.374
Almanya	2.807	3.369
İtalya	2.828	3.539
Japonya	0.265	1.550
İspanya	2.638	3.389
İsviçre	1.623	2.105
İngiltere	4.365	4.274
ABD	4.363	4.448

Kaynak:WSJ, 15 Aralık, sayfa: 27

Temel Faiz*	Yüzde
ABD	7.25
Kanada	5.00
Japonya	1.375
İngiltere	4.50
Avrupa Merkez Bankası	2.25
İsviçre	2.49
Avustralya	5.50
Hong Kong	8.00
Libor	Yüzde
Bir ay	4.37
Üç ay	4.49
Altı ay	4.66
Bir yıl	4.83

* Temel Faiz (Prime Rate) :Ticari bankaların güvenilirliği en yüksek müşterilerine açtıkları kısa vadeli kredilere uygulanan faiz

Kaynak: WSJ, 15 Aralık , Sayfa 33

ABD'nin Çin Politikası İki Yönlü

Çin'in hem ekonomik hem de askeri açıdan bir süper güç olarak yükselişe geçmesi, Amerika'yı birtakım önlemler almaya yöneltti. Amerika şimdi bir yandan en büyük sermaye

kaynağı ve ticaret ortağı haline gelen ülkeyle dost kalmaya çalışırken bir yandan da stratejik bir rakip olarak yükselen Çin'den kaynaklanacak potansiyel tehditlere karşı kendisini koruma çabasında. Pentagon, Uzak Doğu'da askeri ittifaklar kurarken Bush da Pekin'le ilişkileri yakınlaştırıyor.

Uzmanlara göre Çin'in yükselişi, büyük çaplı sonuçlar doğuracak. ABD, bu konuda dikkatli davranmazsa istikrarsızlığa sürüklenebilir. Yetkililerin ortaya attığı strateji, birbirine paralel iki gerçeği vurguluyor: Wal-Mart Mağazaları'ndan Dell'e Amerikan şirketleri, Çin'in düşük maliyetli imalatçıları ve geniş pazarına giderek daha da bağımlı hale geliyor. Bu arada Amerikan savunma planlamacıları da Çin'in askeri yapılanmasına gittikçe artan bir şüpheyle bakıyor. Son aylarda Pentagon, Pasifik'e daha stratejik varlıklar yerleştirme ve Hindistan'dan, Moğolistan'a ve Japonya'ya kadar Çin'in etrafını saran Asya ülkeleri ile yeni askeri ortaklıklar kurma çabası içine girdi.

Hazine'nin yayınladığı bir rapora göre, ABD'ye borç veren ülkeler sıralamasında birinci olan Japonya'nın ardından gelen Pekin'in rolü, Eylül ayında da büyümeye devam etti. Çin'in elinde bulunan ABD borç kağıtlarının tutarı Eylül ayında bir önceki ayın 248 milyar dolar olan seviyesini aşarak 252.2 milyar dolara yükseldi. Bu yatırım, Amerikan faiz oranlarını düşük düzeylerde tutsa da Washington'u, bir anlaşmazlık halinde Çin'in dolar-bazlı varlıklarını elden çıkarma olasılığına karşı daha hassas hale getirmektedir.

Sadece iki ülke arasındaki ticari bağlar bile ihtilaf nedeni olabilir. Bunun bir örneği de geçtiğimiz aylarda Çinli petrol şirketi CNOOC Ltd.'nin, ABD'li Unocal'ı devralma girişimi esnasında yaşandı. Yine Parlamente'ye Çin ticaret fazlasında kesintiye gitmezse Çin mallarına tarife ve kota uygulaması yönünde çağrıda bulunmasıyla çıkan siyasi kargaşayı örnek verebiliriz.

Bush yönetiminin ekonomi alanındaki yetkilileri, rollerini iç siyasi ihtirasları bastırmak ve ilişkilerdeki pürüzleri yok etmek gibi görse de Amerikan askeri yetkililer, Çin'i daha tehditkar görüyor.

Pentagon yetkilileri, yeni Asya askeri diplomasisininin, Soğuk Savaş sırasında ABD'nin Sovyetler Birliği'ni baskı yapma çabasına benzer şekilde Çin'i tehdit etmek ya da kontrol altına almak arayışında olmadığını belirttiler. Küresel ekonomik büyümeye ivme katan lider güce karşı böyle bir stratejinin uygulanamayacağını da ifade ettiler.

Yine de Savunma Bakanlığı planlamacıları ve diğer stratejistler, önümüzdeki yıllarda ilişkilerin kötüleşme olasılığına karşı, ABD'nin Asya konusuna daha uzun vadeli bir politika çerçevesine gerek duyduğunu söylüyor. Bu yaklaşımın bir yansıması olarak Savunma Bakanı Rumsfeld, geçtiğimiz ay Tokyo ile yeni bir güvenlik anlaşması imzaladı. Japonya ve ABD arasında teknoloji paylaşımını ve daha yakın istihbaratı öngören anlaşmaya göre ABD, Japonya'da Patriot antibalistik silah bataryaları ve nükleer güce dayalı bir uçak gemisi konuşlandırabilecek.

Bu gelişmelerden söz ederken Rumsfeld, ABD-Japonya ittifakının, bölgedeki diğer güçleri, "askeri yapılanmayı istikrarsızlaştırma" politikalarından vazgeçireceğini söyledi. İsim vermese de uzmanlar, Rumsfeld'in, Çin'e gönderme yaptığı yorumunda bulundu.

Pentagon yetkilileri, Çin'in birçok komşusunun bu ülkenin ekonomik ve askeri alanlarda genişlemesinden endişe duyduğunu açıkladı. Pentagon'da Çin politikası geliştirmekte olan bir uzman, bölgede askeri dengenin kurulmasının ABD'nin görevi olduğunu, çabalarının Çin'in

komşuları arasında demokrasinin geliştirilmesi ve açık pazara yönelmesi doğrultusunda olacağını ifade etti.

Birçok Washington analisti, Bush yönetiminin Çin politikasının, Irak, Afganistan ve Kuzey Kore'ye yönelik politikalar geliştiren neo-muhafazakar düşünceye benzediğini düşünüyor.

Bush yönetiminin, yükselen Çin'e karşı cevabının, Hindistan'a odaklanmak olduğu söyleniyor. Yeni Delhi, serbest ticaretin geliştirilmesi ve Pakistan'a destek gibi birçok önemli jeopolitik konuda ABD'ye muhalefet etmişti. Ancak Bush, başından beri Hindistan'la ilişkileri gözden geçirip iyileştirmek yönünde adımlar attı. En ileri giden adımsa Bush'un Temmuz ayında Hindistan'la sivil nükleer ve uzay teknolojilerini paylaşacağı duyurusu oldu. Ayrıca Washington, bu yıl Hindistan'a pahalı askeri araç satılması konusundaki sınırlamalarını kaldırdı.

Bush yönetiminin yakın ilişkiler kurmaya çalıştığı Çin'in bir başka komşusu da Moğolistan. Bush, çıktığı Asya turunda Moğolistan'ı ziyaret eden ilk ABD başkanı oldu. Pentagon da iki ülkenin askeri alanda birlikte hareket etmesini sağlayacak adımlar atıyor. Rusya ve Çin arasında kalmış olan Moğolistan'dan da Amerika ile askeri ittifakın kendileri için çok önemli olduğu; ancak bu ilişkinin Pekin'i hedeflemediği yorumları geldi.

Pentagon, Endonezya ve Vietnam'a da önerilerde bulundu. Haziran ayında Hanoi hükümeti, IMET adlı askeri programa eski düşmanlar olan ABD askerleriyle beraber Vietnamlı birliklerin alınacağını bildirdi. ABD, 1990'larda Jakarta kuvvetlerinin, insan hakları ihlallerinde bulunduğu yönündeki suçlamalardan sonra IMET'i sonlandırmıştı; ancak şimdi Endonezya ile bu program yeniden başlayacak.

Ancak ABD'nin Çin'e yönelik stratejisi, birtakım riskler taşıyor. Birçok Asyalı lider, Washington ile bağlarını Çin'e karşı güçlendirmenin ekonomik geleceklerini olumsuz etkileyeceğinden endişe ediyor.

Bush yönetimi, Hindistan gibi ülkeleri kazanmaya çalışmak adına çok hassas teknolojik bilgileri bu ülkelerle paylaştığı için eleştiri oklarına hedef oluyor. Colin Powell döneminde genelkurmay başkanlığı yapmış olan Wilkerson, Hintlilerin kendilerine güldüğünü; alabileceklerini sonuna kadar almaya çalışacaklarını; çıkarlarının gerçekten ortak olup olmadığının sonradan anlaşılacağını belirtiyor.

Bazı stratejistler de Pekin'le düşmanlık yaratabilecek ilişkiler planlayan Bush yönetiminin, ancak kendi kapasitesi çerçevesinde tahminlerde bulunduğunu ifade ediyor. Doğu Asya Departmanı eski yetkililerinden James Kelly, "bu tür planların kriz yaratılmadan uygulandığı olmamıştır; askeri güçler, gittikçe artan bir şekilde "ya böyle olursa..?" düşüncesiyle hareket etmektedir" yorumunda bulundu.

The Wall Street Journal, 17 Kasım 2005, Syf:2

Irak Savaşı, Amerikan Halkı Arasında Tecrit Politikası Talebini Körüklüyor

Geçtiğimiz hafta yayımlanan bir araştırma raporuna göre Irak'ta uzayıp giden savaş, Amerikan halkı arasında ülkenin uluslararası platformda tecrit politikası uygulaması yönündeki talebini güçlendiriyor.

Amerika’da Pew Research Center ve Dış İlişkiler Konseyi tarafından yapılan bir araştırmaya göre Amerikalıların yüzde 42’si, Amerika’nın kendi işine bakması ve diğer ülkelerin işine karışmaması gerektiğini savunuyor. Oysa 2002’de bu görüşü savunanların oranı yüzde 30’dur. Son olarak soğuk savaşın sona ermesinin ülke içinde “bölünmüş barış” beklentileri yarattığı 1995 yılında ve 1976 yılında Amerika’nın Vietnam’dan çekilmesinin ardından halk arasında benzer bir talep yoğunlaşmıştı.

ABD güçlerine karşı saldırılar düzenlenmesine karşın Irak’ta kalmayı savunan Bush için bu sonuçlar, biraz endişe verici sayılıyor. Yönetim, 2003 yılında Irak’a saldırdığında hızlı bir zafer kazanacağını ve bu zaferin Amerikan güçlerinin ülke dışında kullanılmasına ilişkin olarak halk arasında Vietnam Savaşı sonrasında oluşan endişelere bir son vermesini ümit ediyordu. Oysa savaş, Amerika’daki seçkin tabaka ve kamuoyu arasında bunun tam aksi bir düşünce geliştirdi. Raporda, Irak savaşının, nüfuz sahibi Amerikalıların küresel bakış açısını sarstığı ve kamuoyunda tecrit politikası isteğini körüklediği söyleniyor.

Uluslararası ilişkiler uzmanları, Irak’ta istikrarlı bir demokrasi kurulabileceği konusunda oldukça karamsar; bu grubun üçte ikisi Amerika’nın bu konuda başarısız olacağı inancında. Genel olarak Amerikalıların yüzde 56’sı, başarının hala mümkün olduğunu düşünürken en iyimser grubu, askeri liderler oluşturuyor. ABD’nin, Birleşmiş Milletlere (BM) de güveni oldukça sarsıldı. 4 yıl önce, BM’ye güvendiğini söyleyen Amerikalıların oranı yüzde 77’ydi; ancak şimdi bu oran yüzde 48.

Rapor, 11 Eylül saldırılarının ardından ABD’nin korkuları ve önceliklerinin nasıl değiştiğini de gözler önüne seriyor. Dört yıl önce ABD’ye yönelebilecek en büyük tehdidin Çin olduğu düşünülürken şu an Kuzey Kore ve İran da aynı oranda tehdit olarak görülüyor. Birçok Amerikalı, ABD’nin dünya genelinde saygınlığını kaybettiğini ve ABD’nin terörizme savaş açtığını ilan etmek için seçtiği yolun, ABD’nin imajını kötülediğini düşünüyor. Rapor, ABD’nin seçkin tabakasıyla halk arasında ticaret ve uluslararası ekonomi alanlarındaki görüş ayrılığını da açığa vuruyor. Halkın yüzde 84’ü dış politikada önceliğin Amerikalıların istihdam güvenliğinin korunması olduğunu vurgularken seçkin tabaka, bu konuya hiç değinmedi. Diğer konulara gelince, seçkin tabakanın geneli, 11 Eylül sonrası kabul edilen yabancı öğrencilere getirilen vize kısıtlamalarının çok ileriye gittiğini söylerken halkın yüzde 71’i, teröristlerin ABD’ye girmesini engellemek için bunların gerekli olduğunu savundu.

Rapor, ayrıca ABD-AB ilişkilerinin sağlamlığı konusunun da pek önemsenmediğini gözler önüne serdi.

Financial Times, 18 Kasım 2005, Syf:3

Almanya’da Koalisyonun Gündemi Belli Oldu: KDV Artırılacak; Bütçe Açığı Azaltılacak

Almanya’da 22 Kasım’da Gerhard Schröder, başbakanlıktan ayrıldı. Yerine Parlamentoda yemin ederek Angela Merkel başbakan oldu. Merkel, Doğu Almanya’da doğup büyüdü; şimdi de Almanya’nın ilk kadın başbakanı oldu. Merkel’i, bir zamanlar Avrupa’da büyümenin motoruymuş şimdi çift haneli işsizliğe, ekonomik durgunluğa çare arayan ve kamu finansmanı açısından zorlanan bir ülkeyi, küreselleşmenin gerektirdiği reformları gerçekleştirerek yeniden güçlendirmek gibi çok zor bir görev bekliyor. Anımsanacağı üzere, Almanya’da 18 Eylül’de yapılan seçimlerde hiçbir parti, hükümeti kuracak çoğunluğu sağlayamadı ve Angela Merkel’in liderliğindeki Hristiyan Demokrat Birlik (CDU), siyasi rakibi Sosyal Demokratlarla koalisyon kurmak mecburiyetinde kaldı.

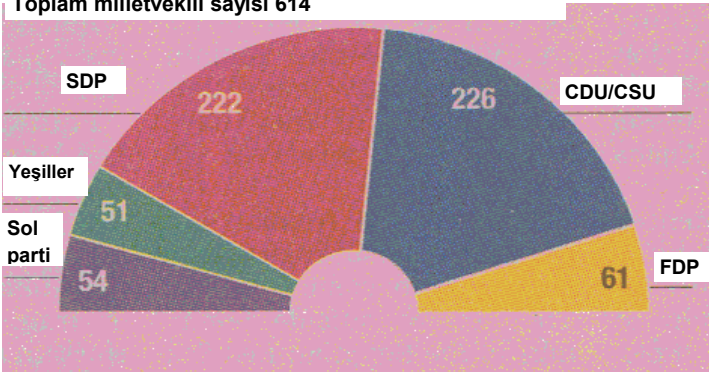

Dört hafta süren görüşmelerin ardından partiler arasında vergi artışları, işgücü piyasasının reformu gibi en hassas konularda anlaşma sağlandı. Almanya'nın en büyük iki partisinin oluşturduğu koalisyonun, Almanya'nın, küreselleşmenin getirdiği sorunlarla mücadele edebilmesi ve çalışan nüfusun azaldığı ve bu nedenle yeterli fon birikiminin sağlanamayacak olması nedeniyle sürdürülmesi zor görünen cömert sosyal güvenlik sisteminde ciddi reformlar yapabilmesi pek mümkün görünmüyor. Hristiyan Demokrat Birlik Parlamento üyesi ve Merkel'in koalisyon müzakere heyeti görevlisi Wolfgang Bosbach, Financial Times'a verdiği demeçte, yeni hükümetin bir dizi küçük reform gerçekleştirmeyi amaçladığını ve bunu başaracaklarını söyledi. Sosyal Demokrat Parti'den koalisyon görevlisi Klaus Wowereit ise Financial Times'a yaptığı açıklamada "her iki büyük partinin de isteseler de istemeseler de seçim önceliklerini uygulayamayacaklarını kabul etmeleri gerekir" dedi.

Seçimlerden önce Hristiyan Demokrat Birlik'in halka vaat ettiği gelir vergisi kesintileri, işçi haklarının azaltılması ve sağlık ve sosyal güvenlik harcamalarında ciddi kesintiler, koalisyon protokolünde yer almıyor. Koalisyonda Maliye, Dışişleri ve Çalışma Bakanlıkları gibi önemli bakanlıklar da zaten sosyal demokratlara verildi. Bu yüzden Merkel'in, serbest piyasa gündemini uygulaması pek mümkün görünmüyor. Sosyal Demokrat Schoröder'in tercihleri doğrultusunda sosyal güvenlik endişeleriyle ekonomik reformlar elele gitmek zorunda.

Yeni Alman Parlamentosu'nda Partilere Göre Milletvekili Dağılımı

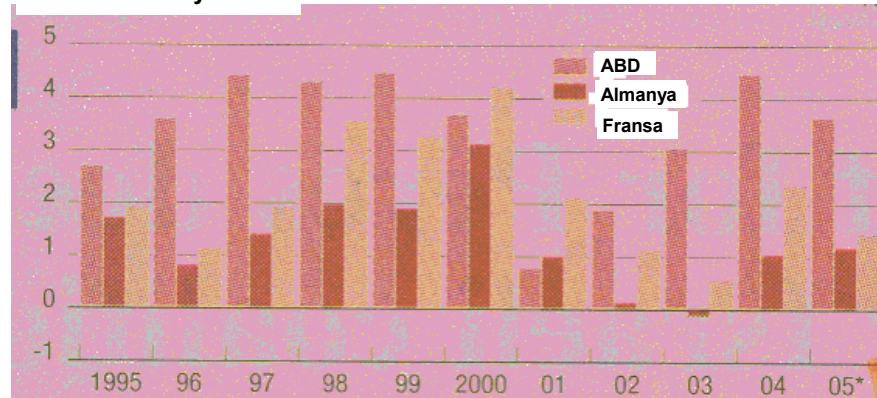
Toplam milletvekili sayısı 614

Sosyal Demokrat Parti, seçim kampanyalarında, seçmenin yıllardır itiraz ettiği Gündem 2010 ekonomik reform programına devam propagandası yaptı. Bu sebeple, seçimlerden önce bulunduğu vaatler açısından Hristiyan Demokrat Birlik'e göre koalisyon protokolünde daha az geri adım atmış oldu.

(SDP: Sosyal Demokrat Parti, CDU: Hristiyan Demokrat Birlik, CSU: Hristiyan Sosyal Birlik, FDP: Liberal Demokrat Parti)

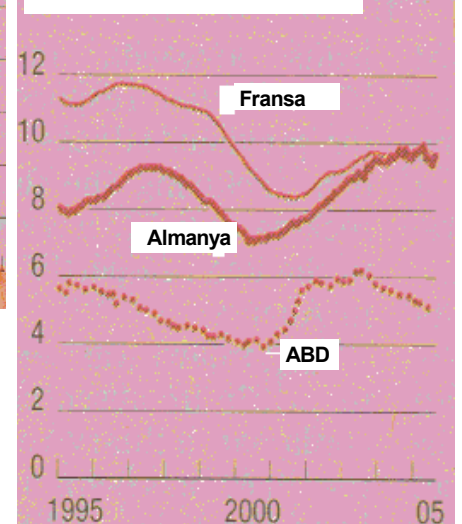
Reel GSYİH Büyümesi

Kaynak: Thomson Datastream

*Tahmin

İşsizlik Oranı
İşgücünün yüzde dağılımı
(OECD standartlarına göre)

100 sayfaı aşan koalısyon anlaşmasının en önemli maddeleri, KDV'nin yüzde 3 arttırılması ve 35 milyar euroya ulaşan bütçe açığının kademeli olarak indirilerek AB mali kurallarına uyulmasıyla ilgili tedbirleri içeren maddeler. KDV'nin yüzde 3 arttırılması ile 20 milyar euro ek gelir bekleniyor. Bunun yaklaşık üçte ikisi bütçe açığının kapatılmasında kullanılacak. Kalan kısım, Alman işçilerini, dünyanın en pahalı işçisi haline getiren yüksek vergilerin indirilmesi için harcanacak. Böylece seçimlerden önce yüksek işsizlikle savaşı propagandasının önceliğı yapan Merkel, şimdi mali yeniden yapılanmayı (fiscal consolidation) birinci öncelik haline getirmiş olacak.

Financial Times, 11 Kasım 2005, Syf.3
12 Kasım 2005, Syf.1

ALMANYA'NIN YENİ POLİTİKA GÜNDEMİ	
<p>Bütçe</p> <p>Koalısyonun en büyük önceliğı, 35 milyar dolarlık bütçe açığını 2007 yılına kadar kapatmak.</p>	<p>İşgücü Piyasası Reformu</p> <p>İş garantisine ilişkin başlangıç istisnasının 6 aydan 12 aya çıkarılması işsizlik yardımlarının uygulanmasında kesintiye gidilmesi sözkonusu.</p>
<p>Vergi Politikası, Sübvansiyonların Kesilmesi</p> <p>KDV oranı muhtemelen arttırılacak; iş dünyasına sağlanan teşviklerin birçoğı ve vergi indirimleri azaltılacak.</p>	<p>Yatırım Teşvikleri</p> <p>Çevre dostu inşaatları ve kalifiye işgücünü çalışmaya özendirerek yeni teşvikler getirilecek.</p>
<p>Çalışanlar Üzerindeki Vergilerin Azaltılması</p> <p>Yeni iş olanakları yaratılması için işsizlik sigortası kesintileri azaltılacak</p>	<p>Araştırma</p> <p>2010 yılına kadar GSYİH'nin yüzde 3'ünün AR-GE'ye ayrılması hedefleniyor.</p>
<p>İş Dünyasıyla İlgili Vergiler</p> <p>2008'e kadar geniş çaplı bir kurumlar vergisi reformu planlandı. Reform, iş dünyasıyla ilgili vergilerde indirim ve küçük ve büyük şirketler arasında vergiler açısından değişen uygulamaların kaldırılmasını da kapsıyor.</p>	<p>Federalizm Reformu</p> <p>Birbirinin tekrarı niteliğinde olan federal ve bölgesel sorumluluklar, tespit edilip kısmen ayrılacak. Bu durumda federal kanunların sadece yüzde 35'inin Bundesrat'tan geçmesi gerekecek. (Şimdiki durumda bu oran, yüzde 60.)</p>
<p>Emekliler İçin Zor Günler Başlıyor</p> <p>2035'e kadar emeklilik yaşı, 65'ten 67'ye çıkarılacak. Önümüzdeki 4 yıl için emeklilik maaşları arttırılmayacak.</p>	<p>Güvenlik, Savunma, Dış Politika</p> <p>Terörle ilgili durumları araştırmak için ilave güç; dış politika geniş ölçüde aynen devam edecek</p>

Greenspan: Cari Açığı Politika Yapıcılar Değil, Piyasa Güçleri Düzeltelir

ABD cari işlemler açığı, şu anda GSYİH'nin yüzde 6'sı düzeyinde ve daha da çok yükselmesi bekleniyor. Mexico City'de Meksika Merkez Bankası'nın konferansına telefonla katılan Fed Başkanı Alan Greenspan, oldukça ayrıntılı açıklamalar yaptı. Greenspan'ın bu konuda verdiği mesaj, açığı, doların değerini aşağı çekerek, faiz oranlarını artırarak veya bütçe açığını azaltarak politika belirleyicilerin düzeltemeyeceği; ancak piyasa güçlerinin düzeltebileceği yönündeydi. Greenspan, yabancı yatırımcıların dolar cinsinden yatırım araçlarını tercih etmesi ve Amerikalıların da daha az harcama yaparak daha çok tasarruf etmelerinin açığı azaltabileceğini ifade etti.

Greenspan, konuşmasında ABD'nin mali açığını nasılsa finanse edebileceği yönündeki inancın, merkez bankacıları zor durumda bıraktığını kaydetti. Greenspan, "Normal şartlar altında açığın bu kadar büyük olması halinde, doların değeri düşer ve faiz oranları artar. Fakat piyasalar beklendiği gibi davranmıyor" diye konuştu.

Greenspan, Ocak ayında emekli olmaya hazırlanırken cari işlemler açığı, onun mirası üzerinde bir kara bulut olarak görülüyor. Bazı eleştirmenler, Fed'in önceleri düşük faiz politikası güderek Amerikalıları kendi imkanlarının ötesinde harcama yapmaya cesaretlendirdiğini söylüyor. Eleştirmenler, sonuç olarak ortaya çıkan ABD dış borcunun, doların aniden düşmesi ve faizlerin birdenbire artması halinde, bir krizin tetikleyicisi olabileceğini belirtiyorlar.

Greenspan, konuşmasında açığın, ABD ve yabancı yatırım otoritelerinin karmaşık kararlar dizisi sonucu ortaya çıktığını anlattı. Bunun, tek bir politik hamleyle çözümlenemeyeceğine de dikkat çekti.

The Wall Street Journal, 15 Kasım 2005, Syf:12

Yabancı Fon Girişleri, Amerikan Dolarını Güçlendiriyor

Hazine'nin açıkladığı verilere göre Eylül ayında yabancı yatırımcılar, ABD varlıklarına 101.9 milyar dolar yatırdı. ABD'ye giren yabancı sermayenin 93.4 milyar dolarlık kısmı bono; 24.6 milyar dolarlık kısmı hisse senedi şeklinde. Bu da 2000 yılı Şubat ayından beri bir ayda ABD hisse senetlerine yapılan en büyük yatırım. Verilerin açıklanmasıyla, ABD'nin cari işlemler açığını nasıl finanse edeceği konusundaki endişeler azalırken euro, dolara karşı son iki yılın en düşük düzeyi olan 1.1646 dolara indi. Sterline karşı doların değeri ise son iki yılın en yüksek düzeyine ulaştı.

ABD'de döviz ticaretiyle uğraşanlar, yatırımların miktarının dolara olan talebin göstergesi olarak değerlendiriyor ve Eylül ayında 66 milyar dolara yükselen aylık cari işlemler açığını finanse etmesini bekliyorlar. ABN Amro'dan Tony Norfield, dolar için açığın ne kadar büyük olduğu değil; açığın ne kadar kolay finanse edilebileceğinin önemli olduğunu ifade ediyor.

ABD'ye sermaye girişlerinin büyük bir çoğunluğu yabancı merkez bankaları gibi kurumsal yatırımcılardan ziyade özel yatırımcılardan geldiği için analistler, bu verileri önemsiyor ve ABD varlıklarına piyasanın güveni olarak yorumluyor. Son yıllarda ABD tahvillerinin en büyük alıcısı, Asya merkez bankalarıydı.

Financial Times, 17 Kasım 2005, Syf:1

Avrupa Merkez Bankası, Mali Açık Sınırını Aşan Üyeleri Uyardı

Avrupa Merkez Bankası, İtalya, Yunanistan gibi AB'nin mali açık sınırını aşan üye ülkeleri uyararak kredi derecelerinin düşmesi halinde bu ülkelerin ülke borçlarını teminat olarak göstermelerini kabul etmeyeceğini açıkladı.

Avrupa Birliği mali politikasını yürüten yetkililer, bankanın mali piyasa faaliyetlerinde teminat olarak sadece belli derecelendirme kuruluşlarının verdiği A- derecesine sahip hazine bonolarını kabul edeceğini ifade ettiler. Merkez Bankası'nın bir hükümetin bonosunu reddetmesi, hükümet politikaları açısından aşağılayıcı bir durum olmasının yanısıra, bu ülkenin hazine bonolarının satışını da güçleştirecektir. Şimdiye kadar hiçbir ülkenin hazine bonusu reddedilmedi. Ancak bankanın teminat listesinde A- derecesinin altında hiçbir varlık yer almıyor.

Birçok üye ülkenin bütçe açıklarını kontrol altında tutmayı başaramaması, euro alanı açısından sıkıntı yaratan bir durum oldu. Ancak merkez bankasının uyarısı, bütçe kurallarına ilişkin AB kurallarını ihlal etmesine rağmen yüksek kredi derecelerine sahip olan Fransa ve Almanya üzerinde fazladan bir baskı yaratmadı.

AMB Başkanı Jean-Claude Trichet, geçtiğimiz hafta bazı euro alanı ülkelerinde bütçe açıklarının durumunun büyük bir endişe kaynağı olduğunu açıklamıştı.

Yunanistan'ın kredi derecesi, geçtiğimiz yıl Standart&Poor's tarafından A'ya düşürülmüştü. Bu derece, Merkez Bankası'nın belirlediği sınırın sadece bir derece üzerinde ve 12 üyeli euro alanının en düşük derecesi. Ülkenin bütçe açığı geçtiğimiz yıl GSYİH'nın yüzde 6.6'sına ulaştı ki bu oran Birliğin yüzde 3'lük üst sınırının çok üzerinde.

Merkez Bankası'nın bu kararının, Maliye Bakanları arasında görüş ayrılığına neden olması bekleniyor. Bazı bakanlar açısından bu karar, piyasaya bağlı fiyatlandırma mekanizmasının benimsenmesi anlamına geldiğinden dolayı kararı memnuniyetle karşılarken diğer bazı bakanlar ise bunun kredi derecelerine verilen önemi artıracığından endişe edebilir.

Bankalar, borç almak için Avrupa Merkez Bankası'na teminat göstermek durumundalar. 1999 yılında euro'nun yürürlüğe girmesinden itibaren bonoların faiz-getiri farklarının (bond spread) uyumlaştırılması, mali disiplini zayıf olan ülkelerin, bu durumun neden olacağı olumsuzluklardan kaçabilmesine olanak sağlamıştı.

Financial Times, 9 Kasım 2005, Syf:1

Borçlar ve Açıklar			
	GSYİH'nın Yüzdesi olarak Kamu borcu (2005 tahmini)	GSYİH'nın Yüzdesi olarak Mali Denge (2005 tahmini)	Kredi derecesi
Yunanistan	108,3	-3.8	A (İstikrarlı)
İtalya	108,1	-4.4	AA- (negatif)
Portekiz	67,2	-5.3	AA- (İstikrarlı)

Kaynak: OECD, Standart&Poor's

Japonya Maliye Bakanı, Borçların Vergi Artışıyla Finansmanından Yana

Japonya Maliye Bakanı Sadakazu Tanigaki, ekonominin normal seyrine döndüğünü kaydederek ülkenin ekonomik iyileşmesinin ikinci aşaması olarak borç sorununu ele alacağını açıkladı. Bakan, borçların finansmanı için vergi artışına gitmek istiyor.

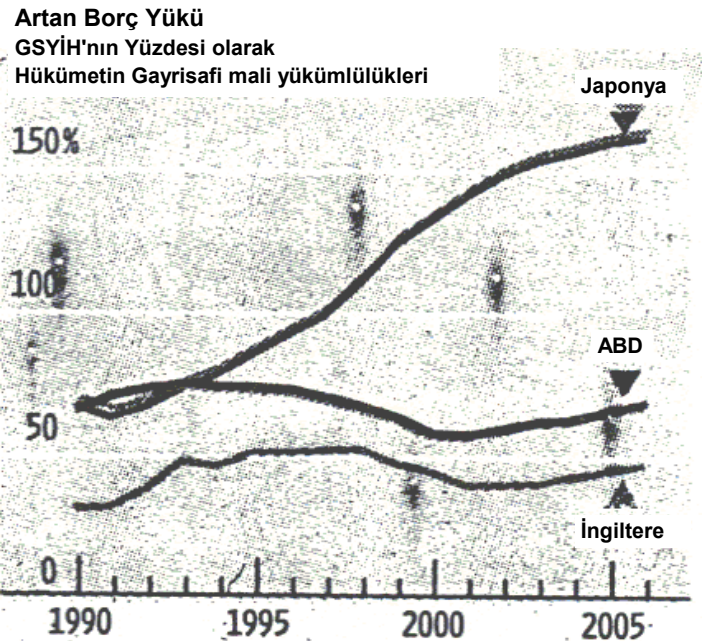
Maliye Bakanı, The Wall Street Journal gazetesine verdiği röportajda, ülkenin düşük büyüme ve mali sorunlarla geçen on yıllık kayıp zamanını telafi etmek için borç yükünün azaltılması gerektiğini; bunun için de vergilerin bir miktar yükseltilebileceğini ifade etti.

OECD'nin verilerine göre Japonya'da ekonomi, istikrarlı bir şekilde büyüyor. Mali sistem hemen hemen tamamen sağlıklı işlemeye başlamış olmakla birlikte hükümetin yıllarca gelirin üzerinde harcamış olması nedeniyle kamu borcu, GSYİH'nın 1.5 katını aştı. Bunun da ötesinde, ülkenin işgücü giderek azalırken sağlık ve sosyal güvence için devlete bağımlı olan yaşlı nüfus artıyor.

Japonya'nın birinci sınıf bir ekonomik güç olma özelliğinin devam edip etmeyeceği, büyük ölçüde ekonomik büyümenin devam etmesi ve borçlarının kontrolünü sağlaması arasındaki dengeyi sağlamasına bağlı. Her iki faktör de vergilerle ilgili. Şöyle ki, büyüme hızının devam etmesi, düşük vergiler sayesinde sağlanırken borçların kontrol altına alınması, daha fazla vergi geliri gerektiriyor. Bu konuda sağlanacak bir başarı, Eylül 2006'da ayrılması beklenen Başbakan Junichiro Koizumi'nin yerini alması beklenen maliye bakanına bu anlamda önemli ölçüde yarar sağlayacaktır.

Japonya'nın bu yılki bütçesinin büyüklüğü, 82 trilyon yen (690 milyar dolar). Bütçedeki harcamaların yüzde 40'tan fazlası kamu borcu ile karşılanıyor. Maliye Bakanı, ülkenin büyük rakamlara ulaşan borçlarının yeni nesilleri de etkileyeceğini kaydederek sadece harcamaların kısılmasının, borçları kontrol altına almaya yetmeyeceğinin altını çizdi.

Öte yandan vergileri yükseltmenin belli riskleri de var. Ekonomistler, yüksek vergilerin, Avrupa ülkelerinde büyümeyi olumsuz etkilediğini hatırlatıyorlar. Japon yetkililer de bu zamana kadar borçları kapatmak için vergilerde artışa gidilmesinin, tüketici harcamalarını kısırarak ekonomiyi resesyona sürükleyeceğinden endişe ettiler. Başbakan Koizumi, kendisinin iktidarda olduğu sürece tüketim vergilerinde artışa gitmeyeceğini açıkladı.

Maliye Bakanı Tanigaki ise tüketim vergileri ve diğer vergilerdeki artışın miktarının, önümüzdeki yıl tartışılacağını ve artışlara ilişkin düzenlemelerin 1 Nisan 2007'de başlayan mali yıl içinde yasalacağını belirtti. Medyada yer alan bilgilere göre 1 Nisan 2008 itibariyle başlayan mali yıldan itibaren tüketim vergisi oranı 7 olacak. Halen tüketim vergisi, ülke genelinde yüzde 5.

The Wall Street Journal, 17 Kasım 2005, Syf: 10

Vergi Otoriteleri, Çokuluslu Şirketlerin Ödedikleri Vergiden Daha Çok Pay Almak İçin Baskı Yapıyor

Ernst and Young Profesyonel Hizmetler Şirketi'nin, 22 ülkede 476 şirketle görüşerek gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçlarına göre, son üç yılda çokuluslu şirketlerden üçte ikisi, buldukları ülkede vergi otoriteleriyle sorunlar yaşıyor. Hükümetler, çokuluslu şirketlerin vergilendirilebilir gelirlerinden daha adil bir pay almak için baskılarını artırdı. Bulgular, vergi otoriteleriyle çokuluslu şirketler arasındaki artan gerilimin, transfer fiyatları konusundan kaynaklandığını gösteriyor. Transfer fiyatları, bir çokuluslu şirketle yan kuruluşları arasında, sınır ötesi fiyatlandırma olarak tanımlanıyor*. Ancak çokuluslu şirketlerin bağlı kuruluşları ile ticareti, dünya ticaretinin yarısından fazlasını oluşturuyor. Bu durumda transfer fiyatları, ayrı bir önem kazanıyor. Birçok ülkenin vergi otoritesi, çok uluslu şirketin karlarını daha düşük vergi oranı olan ülkelere kaydırarak vergiden kaçınmak için transfer fiyatları kullandığına inanıyor.

Diğer taraftan ülkeler, çok uluslu şirketlerin ödedikleri vergilerden kendi paylarına düşeni artırmak için de birbiriyle yarışıyor. Araştırma raporu, ülkelerin vergi yetkilileri şirketlerin karlarının hangi ülkede vergiye tabi olacağı konusunda anlaşmaya varmaya çalışırken şirketlerin iki arada kaldığını belirtiyor.

Rapor, çokuluslu şirketlerin vergiyle ilgili en önemli sıkıntılarının, transfer fiyatlamasıyla ilgili olduğunu gösteriyor. Her beş şirketten dördünün, çifte vergilendirmeye karşı karşıya kaldığı ilaç sanayiinde bu durum, özel bir önem kazanıyor. Sektör, ABD tarihindeki en büyük transfer fiyatı davasına konu oldu. ABD Gelir İdaresi (IRS), Glaxo Smith Kline'den 7.8 milyar dolar talep etti.

Rapora göre küreselleşme ile birlikte şirketlerin tedarik zinciri çok karmaşık bir hal aldığından transfer fiyatlandırması planlaması, çok daha önemli bir hale geldi. Yatırımların hareketliliğinin giderek artması ile birlikte çokuluslu şirketler küresel tedarik zincirlerini genişlettiler. Yatırım ve vergi konusundaki rekabet artınca da gelir idareleri daha fazla yasal düzenleme yapmak durumunda kaldılar. Rapor, çok uluslu şirketlerin transfer fiyatlarını, karlarını arttırmanın aracı olarak kullandıklarını ortaya koydu. Raporda yer alan ankete katılan işletme yetkililerinin yüzde 29'u transfer fiyatlaması stratejilerini diğer vergi planlama stratejilerinin yerine koyduklarını ifade etti.

Financial Times: 16 Kasım 2005,Syf:4

---

* Transfer fiyatlaması, aynı ticari organizasyon içinde yer alan bir işletmenin farklı departmanları, bölümleri, şubeleri, bağlı ortaklıkları veya iştirakleri arasında mal ve hizmet satışında uyguladıkları, piyasanın belirlemediği fiyatlardır. Transfer fiyatlaması yoluyla firma, yüksek vergi oranlarına sahip ülkedeki kazançlarını düşük oranlı ülkelere çekebilir. Firmaların bunu yapmaktaki amaçları çifte vergilendirmeden kaçınmaktır.

Mali Hizmetler Sektöründe İstihdamın Yüzde 20'si 2010 Yılına Kadar Offshore'a Kayabilir

Deloitte Danışmanlık Şirketi'nin 62 küresel sigorta şirketi ve bankayla yaptığı araştırmaya göre, hizmetler sektöründeki iş olanaklarının yüzde 20'si, 2010 yılına kadar Hindistan ve Filipinler gibi ülkelere kayacak. Bu, 2010 yılına kadar 2 milyon kişilik istihdamın offshore'a gitmesi anlamına geliyor.

Mali kuruluşların yüzde 70'i, şimdiden faaliyetlerinden bir kısmını offshore'a kaydırılmış durumda. Hindistan, bu konuda en popüler ülke. Fakat Çin, Meksika, Kosta Rika ve Güney Afrika'ya da gösterilen rağbet giderek artıyor.

AB ve İngiltere, offshore'a gitme konusunda lider ülkeler; fakat Kanada, Fransa ve Avustralya'dan şirketler de offshore'a yönelmeyi ciddi bir biçimde düşünüyor.

Raporun bulgularına göre, faaliyetlerinin sadece bir bölümünü offshore'a taşıyan şirketler, ortalama olarak yüzde 20 tasarruf sağlıyor. Birçok işlevini offshore'a taşıyan şirketler, genel olarak yüzde 40-50 kazançlı çıkıyor.

Bununla birlikte rapor, şirketlerin ilk üç yıldan sonra tasarruf sağlamada ve kalitede alarm verici düşüşler yaşadığına dikkat çekiyor.

Geleneksel olarak şirketler çağrı merkezi gibi faaliyetlerini, offshore'a taşımayı tercih ediyor. Rapor, değişik iş alanlarında da giderek artan bir biçimde offshore'a yönelme olduğunu gösteriyor.

Financial Times, 16 Kasım 2005, Syf:4

Çokuluslu Şirketler Kurul Toplantıları İçin Hindistan'ı Tercih Ediyor

Çokuluslu şirketler, Asya'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden olan Hindistan'da yönetim kurulu toplantıları yapmak için rekabete girdi. Bu yarışta başı çeken, Mart 2002'de Mumbai'de toplantı yapan Alman Siemens grubu oldu. İngiliz bankacılık şirketi HSBC de önde gelen 19 yetkilisi ve eşlerini bu hafta Yeni Delhi'ye davet etti. Hindistan, HSBC grubu için yüksek potansiyele sahip bir ülke olarak görülüyor.

Bu yıl Hindistan'da toplantı düzenleyen diğer şirketler arasında Finlandiyalı şirket Nokia da yer alıyor. Nokia, Tamil Nadu'da bir fabrika açmayı tasarlıyor. Nokia'nın sözcüsü Jay Bakshi, dünya genelinde hem satış, hem de satın alma merkezi olarak Hindistan'a olan ilginin giderek yoğunlaştığını ifade etti.

İngiliz mikroçip tasarımcısı ARM Holding de Hindistan'a iş gezisi düzenleyen son IT şirketi oldu.

Uluslararası şirketlerin üst düzey yetkililerin düzenlediği bu toplantılar, bu yılı, beş yıldızlı otellerin altın yılı haline getirdi. Ancak suit oda bulmak gittikçe zorlaşmaya başladı ve fiyatlar tahmin edilemeyecek düzeylere yükseldi.

Financial Times, 21 Kasım 2005, Syf:1

Basel II'nin Uygulanmasının Ertelenmesi Bankaları Endişelendiriyor

Bankaların sermayelerini kontrol etmek ve risk yönetimini geliştirmek için hazırlanan Basel II çerçevesi, ABD'de eleştirilere maruz kalıyor. ABD'nin Basel II uygulamalarını geciktirmesi ve diğer ülkelerde Basel II'nin tutarsız bir şekilde uygulanması, dünyanın en büyük bankalarını endişelendiriyor.

ABD'de siyasetçiler ve bazı düzenleyiciler, Basel II'nin karmaşıklığından ve küçük bankaları risk altına sokma olasılığından endişe duyuyor. ABD, Basel II'nin uygulanmasına karşı çıkıyor.

Yıllarca süren müzakerelerden sonra Haziran 2004 tarihinde tamamlanan Basel II çerçevesi, risk yönetimini geliştirmek için tasarlandı. Düzenleyiciler, bankalarda bulundurulması gereken sermaye miktarının belirlenebilmesi için, geçmişteki deneyimlerden yararlandı. Çerçeve, sermayenin tahsisini geliştirerek küresel mali sistemin etkinliğini artırabilir.

Çerçevenin, 2008 yılının başlarına kadar uygulanması bekleniyordu. Ancak, altı hafta önce, ABD'li düzenleyiciler, Basel II'nin uygulanmasını erteleme kararı aldı. Bu kararda, Basel II'nin karmaşıklığı ve mevcut Basel I çerçevesini uygulayan 7.000 küçük ABD bankası üzerindeki olumsuz etkisi rol oynuyor. İlk denemelerin sonuçlarının, Basel II'yi benimseyen bankalarda sermaye miktarının büyük oranda düştüğünü göstermesi de erteleme kararında etkili oldu.

Fransız bankası Soci t  G n rale'in Genel Müdürü ve Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) Başkanı Daniel Bouton, ABD'deki erteleme kararı ve Basel II'nin diğer ülkelerde istikrarsızca uygulanması sonucunda, çerçevenin yararlarının ortadan kalkacağını kaydediyor. Basel II'nin benimsenmesinde ortaya çıkacak herhangi bir anlaşmazlık, sermaye gereksinimlerini hesaplayacak karmaşık bilgisayar modellerine büyük miktarlarda yatırım yapan büyük küresel bankaları, hayal kırıklığına uğratacak.

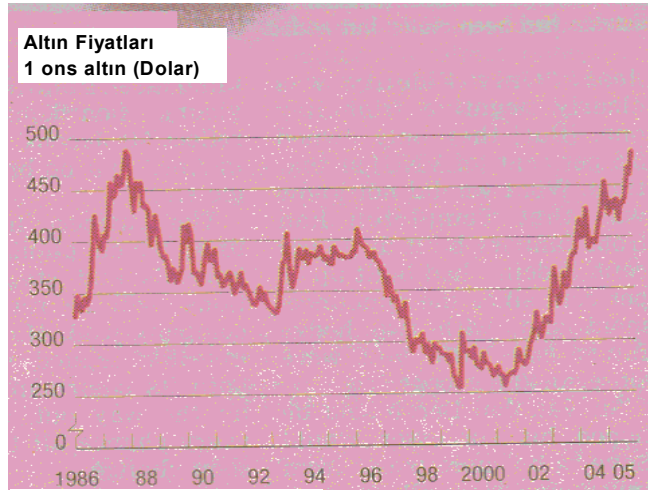
Financial Times, 15 Kasım 2005, Syf:1

G cl  Talep, Altın Fiyatını Yükseltiyor: 1 Ons Altın 500 Dolar Olabilir

Altın fiyatları, d n (17 Kasım) son 18 yılın en yüksek düzeyine ulaştı. Bir ons altın, 486.80 doları gördü. Piyasa analistleri, hedge fonları gibi yatırımcılardan talep gelmeye devam ettiği için, yıl sonuna kadar 1 ons altının 500 dolara ulaşacağını ifade ediyor.

Altın fiyatları, bu yılın ilk günlerinden beri yaklaşık yüzde 11 yükseldi. Beş yıl önce Mart 2001'de gördüğü en düşük düzey olan 1 ons 254,45 dolarlık değerden bugüne yaklaşık iki kat arttı.

Dolar ve diğer yatırım araçlarına bir alternatif arayan yatırımcılar, fiyatların yükselmesine rağmen altın talep etmeye devam ediyor.

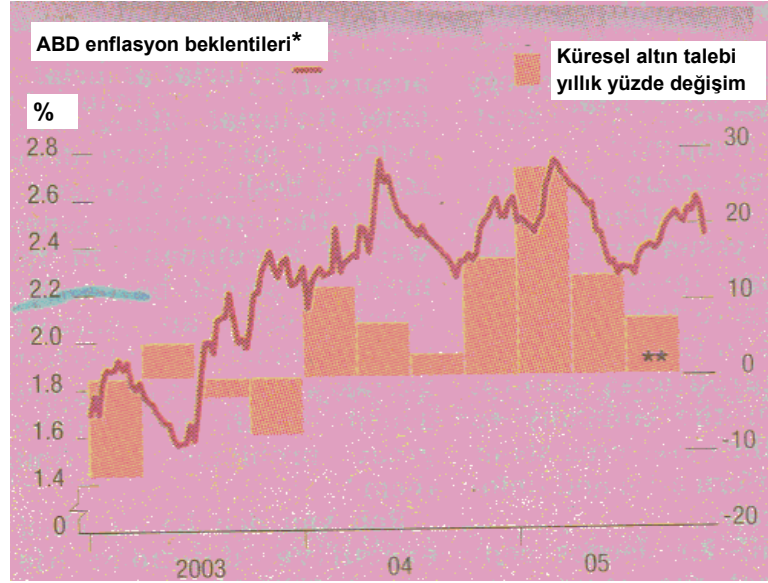

Kaynak: Thomson Datastream

Bu durum, Dünya Altın Konseyi'nin açıkladığı rakamlarla da kanıtlanıyor. Altına küresel yatırım talebi, üçüncü çeyrekte yüzde 56 arttı. Bu da toplam rakamları, ton olarak yüzde 7, dolar olarak yüzde 18 arttırdı.

Ton olarak altın talebi, arka arkaya yedi çeyrektir artmaya devam ediyor. Eskiden bir dönem, yoğun bir biçimde altın satan merkez bankaları bile artık altına daha olumlu yaklaşıyor.

Financial Times, 18 Kasım 2005, Syf.18

* Geçici Tahminler

** ABD 10 yıllık Hazine bonoları ile ABD 10 yıllık enflasyondan arındırılmış tahvillerin getiri farkı.

YORUMLAR

Türkler, Avrupa Tarihinin Önemli Bir Parçasıdır

ABD'nin eski Afganistan ve Tacikistan Büyükelçisi Robert Finn, halen Princeton Üniversitesinde Türk Edebiyatı ve Orta Asya çalışmaları dersleri vermektedir. Finn, 18 Kasım 2005 tarihli The Wall Street Journal gazetesinde yer alan makalesinde, Türk-Avrupa ilişkilerinin köklerinin çok eskilere dayandığını vurgularken iki tarafın ortak bir kültür mirasına sahip olduğunu altını çiziyor ve Avrupalıların Türkler hakkındaki önyargılarının değişmesi gerektiğini kaydediyor. Söz konusu makalenin özeti aşağıda yer almaktadır.

Avrupa Birliği, geçtiğimiz ay Türkiye'nin AB'ye üyeliği konusunda uzun ve çetrefilli bir yola koyuldu. Önümüzdeki yıllarda yasalar, idari reformlar, insan hakları açısından gelişmeler gibi konularda çok şey yazılıp çizilecek. Türklerin geneli AB'ye girmeye istekli; ancak Avrupa tarafında endişe hüküm sürüyor. İki taraf da farklılıkları öne çıkarmak yerine ortak miraslarına bir göz atıp onları biraraya getiren unsurların farkına varmalıdır.

Şu an Türkiye adını almış topraklarla Avrupa kıtası arasındaki tarihi ilişkiler, batı uygarlığının başlangıcına dek uzanır.

Europa'nın giydiği, özgürlüğün simgesi olan kep, Frigyalılar'a aittir; Frigya ise Türk topraklarına. Güney Anadolu'da kurulan tarih öncesi şehirlerde egemen olan demokratik federasyon modeli, ABD'nin kurucuları tarafından demokratik örgütlenmenin ilk örnekleri olarak görülmüştür. Ülkenin dört bir yanındaki Roma ve Yunan tiyatroları restore edilerek gösteri ve konser gibi etkinliklere açılmıştır. Salisbury 'deki (İngiltere) dolmenler kadar Truva harabeleri de Avrupa kültürünün bir parçasıdır.

Orta Anadolu'daki ilk Türk Devleti, Roma Sultanlığı olmuştur. 1453'te İstanbul'u ele geçiren Fatih Sultan Mehmet, son Bizans imparatorunun yeğenlerini kendi sarayına götürerek onları devlet adamlarının yetkileriyle donatmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme devrinde hükümdarlığını yapan Muhteşem Süleyman, nam-ı diğer Kanuni Sultan Süleyman'ın koyduğu kanunlar, Roma hukuku temeline dayanmaktadır. Kanuni'nin heykeli, önemli kanunlar çıkaran diğer büyük devlet adamlarıyla beraber Washington'daki Capitol binasında sergilenmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu, Anadolu (Asya tarafı) ve Rumeli (Avrupa tarafı) olarak iki bölüme ayrılmıştır. Bugün bile İstanbul'daki Ortodoks Patriğini adaylar arasından seçen kişi, Türkiye Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanıdır. Bu, Roma İmparatorluğu'nda kullanılan sistemin devamıdır.

Bizans İmparatorluğu, 1453'te Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethiyle yıkılmıştır; ancak Osmanlılar, bundan önce bir asır boyunca Avrupa'da yaşamıştır. Avrupa'da bir devlet kurarak imparatorluklarını batıya doğru genişletmişlerdir. Balkanlar'da kurulan bu devlet, altı yüz yıl ayakta kalmıştır. 1945'te Tito, Yugoslavya'nın başına geçince Osmanlı'dan kalan ve yüzyıllarca hizmet görmüş tüm kütüphane, okul, hastane gibi kamu binalarını yıktırıştır.

Osmanlılarla süregiden savaşlar, bitmek bilmez fethedilme tehdidi ve Avrupalıların, bu süper güce karşı hissettikleri korku, Avrupa tarihinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Avrupa edebiyatı, Türklere pek de olumlu olmayan atıfta bulunan örneklerle doludur. Egzotik Osmanlılar, bazen Avrupa'yı tümüyle etkilemiştir. Arkalarında 18. yüzyıl Fransa'sında olduğu gibi kahvehaneler, ocaklar ve turkuaz rengini bırakmışlardır. Ne var ki, bununla beraber Batı Avrupalılar, Türklerin, farklı, korkutucu ve aşağılık olduğu kanısına sahiptir. Türkiye AB'ye girmeden önce değiştirilmesi gereken ilk şey, bu düşüncedir.

Türkiye'nin AB'ye girmesine en çok karşı çıkanların Avusturyalılar olması hiç de yadırganacak bir durum değildir. Yüzyıllar süren savaşların en ağır yükünü taşıyanlar, onlardır. 1980'lerde ABD'nin Türkiye büyükelçiliğini yapmış olan merhum Robert Strusz-Hupe, Viyana'daki dadısının, yaramazlık yaparsa onu korkunç Türklere vereceğini söyleyerek korkuttuğunu anlatırdı. Bunu yaşayan tek Avrupalının o olmadığını da hatırlatmak gerek.

Eski düşmanlıklar bitebilir ve bitecektir. Fransız ve Almanlar arasında Charlamagne'ın ölümüyle başlayan kin sona erdi. İngilizler de Fransızlar'ı, ordularıyla değil; yazlık evlerle fethetmeye başladı. Avrupa genelinde düşmanlıklar, tarihe karıştı. Bu, Türkiye için de geçerli olmalıdır. AB, Türkiye'yi kucaklamak adına kör bir adım attı; ancak Avrupalılar, önce farklı olanın kendileriyle eşit olamayacağını zihinlerinden silmelidirler. Ayrıca, Türklerin de kendileri gibi demokrasi, eşitlik ve ilerleme isteklerini değerlerini paylaştığını unutmamalıdır.

The Wall Street Journal, 18-20 Kasım 2005, Syf: 9

Yabancı Bankalar Türkiye Varlıkları İçin Sırada

Andrew Finkel, 23 Kasım 2005 tarihli Wall Street Journal gazetesinde yer alan makalesinde AB ile müzakerelere başlayarak üyelik yolunda önemli bir adım atan Türkiye'nin uluslararası bankacılık sektörü açısından cazibe merkezi haline kaydediyor. Aşağıda sözkonusu makalenin çevirisi yer almaktadır.

Geçmişte Türk bankacılık sektörü şüpheli yatırımcıları ekonomik iyileşmenin başlamakta olduğuna ikna etmeye çalışırken bugün artık bu tablo ters döndü. Şimdi yabancı bankalar Türkiye’de hisse sahibi olma yarışında. Bu da ülkenin ekonomik iyileşme programının sağlıklı işlediğinin bir göstergesi.

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyelik yolunda ilerlemesinin bu ülkeye yönelik ilgiyi canlandırdığı şüphe götürmez bir gerçek. Geçtiğimiz Aralık ayında AB’nin Türkiye ile üyelik müzakerelerine başlanması yolunda karar verdiğinde Türk finans sektöründe doğrudan yabancı yatırım oranı yüzde 3.4 ile 2000-2001 mali krizi öncesinin biraz altında idi. Oysa bu yıl 3 Ekim tarihinde taraflar müzakere masasına oturduğunda bu oran yüzde 13.4’e ulaşmıştı.

Türk finans sektörüne akımın öncülüğünü Şubat ayında Türk Ekonomi Bankası’nın yüzde 50 hissesini 216.8 milyon dolara satın alan BNP Paribas yaptı. Nisan ayına gelindiğinde Belçika/Hollanda ortaklığı olan Fortis Bank, Dışbank’ın yüzde 93.3 hissesini 985 milyon dolara satın aldı. Eylülde ise Türkiye’nin en büyük holdingi olan Koç Grubu ile İtalyan bankacılık şirketi Unicredito’nun ortak olarak sahip olduğu Koçbank, Yapı Kredi bankasının yüzde 57.4 hissesini 1.18 milyar dolara satın aldı. Temmuz ayında Hollanda’nın Rabobank’ı Şekerbank’ın yüzde 36.5’lik hissesini 78 milyon dolara satın almak, kalan hisselerinin de halka arzı talebinde bulunduğunu açıkladı. Yine Eylül ayında İsrail’in en büyük bankası Hapoalim, Türk mortgage ve proje finansmanı konusunda ilk girişimi gerçekleştirmek amacıyla İstanbul merkezli C Bank’ın yüzde 57.5 hissesini 113 milyon dolara satın almak üzere mutabakat zaptı imzaladığını açıkladı.

Citibank ve HSBC’nin şubeleri, halen Türkiye’de kendi adı ile bankacılık faaliyetlerini sürdürmektedir.

Cumhurbaşkanı’nın İtirazı

Türkiye Cumhurbaşkanı A.Necdet Sezer, yeni bankacılık yasının bazı maddelerinin sektörde çalışanların emeklilik hakları üzerinde olumsuz etki yapacağı gerekçesiyle düzenlemeye itiraz etmekle birlikte Cumhurbaşkanı’nın itirazı, Amerikan General Electric Consumer Finance firmasının Türkiye’nin üçüncü büyük bankası Garanti’yi 1.8 milyar bedelle satın almasını engelleyebilecek gibi görünmüyor. Garanti Bankası Genel Müdür Yardımcısı Tolga Egemen, anlaşmanın itiraza ilişkin süreç başlamadan tamamlanacağını belirtiyor.

Yeni yasa, 1990’larda bankacılık sistemine zarar veren türden yolsuzluklara yönelik yeni yaptırımlar öngörüyor.

Eski Merkez Bankası başkanı Gazi Erçel, AB üyeliği ile birlikte –yaklaşık on yıl sonra- yabancı bankaların toplam Türk bankacılık varlıklarının en azından yarısına sahip olacağını tahmin ediyor. Birçok Avrupa ülkesi için AB’ye katılım aşamasında bu oran çok daha yüksekti. Polonya için bu oran yüzde 70, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti için yaklaşık yüzde 90’dı. Son veriler, özel müşterilere –şirketler dahil- kredilerin GSYİH’nın yüzde 20’sini oluşturduğunu gösteriyor. Portekiz ve Yunanistan’da bu oranın yüzde 90 olduğu gözönünde bulundurulduğunda Türkiye sermayeleşme konusuna yetersiz durumda. Erçel, hem talebin karşılanması, hem de Uluslararası sermaye yapılarını düzenleyen Basel II kurallarına uyum için Türk bankacılık varlıklarının üçe katına çıkması gerektiğini kaydediyor.

Ekonominin Desteklenmesi

İstanbul merkezli Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı, Türkiye'ye yönelik yabancı yatırımların bu kadar artmasının bir sürpriz olmadığını ifade ediyor. Sabancı Holding, ülkenin en güçlü ve karlı ticari bankası olarak kabul edilen Akbank'ın da sahibi. Sabancı, büyük yabancı şirketlerin Türkiye'ye akınının ülkenin finans sektörünün iyileşmekte olduğunu kanıtı olduğunu söylerken enflasyonun düşmekte olduğunu, faiz oranlarının gerilediğini ve kamu kesiminin daralmakta olduğunu sözlerine ekliyor.

Tarihsel geçmişi içinde Sabancı'nın imalat stratejisi, yabancı şirketlerle eşit ortaklıklar geliştirmek üzerine kurulmuştur. Fakat grup bankacılık konusunda yaklaşımları farklı. Sabancı, Akbank'la yönetimi paylaşacak bir büyük banka ile ortaklığa karşı. Güler Sabancı "Eğer doğru bir fiyata, doğru bir ortak bulursak satmayı düşünebiliriz" diyor. Ancak Akbank için orta vadede yabancı bir banka ile birleşmektense yerli bir bankayı satın alarak büyümenin daha büyük bir olasılık olduğunu ifade ediyor. Sabancı bankacılığı işlerinin nüvesi olarak gördüklerini, bu konuda başarılı ve rekabetçi olduklarını belirtiyor.

Türkiye'de şimdi giderek büyüyen bir tartışma, yabancı bankaların zaman içinde iyi gün dostuna dönüşüp dönüşmeyeceği ve ülkenin mali sektörü için optimum bir yabancı banka eşliğinin var olup olmadığı tartışması. Bir çok yorumcu, özellikle Ziraat Bankası gibi-ki bankacılık varlıklarının üçte birini bu banka oluşturma- bankacılık ağı Türkiye'de özel bankaların yeterince karlı bulup da ulaşamayacağı en ücra köşelere kadar ulaşan devlet bankalarının rolünün devam ettiğini görmektedir.

Bununla birlikte daha geleneksel bir görüş Türkiye'de yabancı bankacılık kuruluşlarının daha güçlenmesi halinde (derin kökler salması) bu makro ekonomik istikrara katkıda bulunur ve esasen bankacılık sektöründen kaynaklanan 2001 krizi türünden krizlerin tekrarlamasını önler.

Wall Street Journal, 23 Kasım, sayfa: 10

AB Entegrasyonunun Geleceği Parlak Değil

Wolfgang Munchau, 14 Kasım 2005 tarihli Financial Times gazetesinde yer alan makalesinde, Avrupa Birliği'nin en güçlü ülkeleri olan Almanya, İngiltere ve Fransa'da önümüzdeki dönemde görülecek olan nöbet değişimlerinin, olası sonuçlarını değerlendiriyor. Bu makalenin özeti aşağıda yer almaktadır.

Yaygın bir kanıya göre Avrupa Birliği'nde liderlik sorunu yaşanıyor. Sorunun çözümü de İngiltere, Almanya ve Fransa liderlerinin çekilmesi olacaktır. Bunu arzulayanların, ne dilediklerini bir kez daha düşünmeleri gerekir. Geçtiğimiz hafta, bu üç ülkede lider değişimine biraz daha yaklaşıldı. Chirac, Blair ve Schröder gibi entegrasyon yanlılarının soyu tükenecek gibi görünüyor.

Fransa'da bir haftadan fazla devam eden çatışmalar ve bu çatışmaların sert bir şekilde bastırılması, İçişleri Bakanı Sarkozy'nin 2007'de yapılacak başkanlık seçimlerinde en güçlü aday olarak yerini sağlamlaştırdı. İngiltere'de Blair'ın Avam Kamarası'nda terör karşıtı araştırmalarda polisin yetkilerinin artırılması konusunda sunulan tasarıda uğradığı hezimet, artık sona yaklaştığının bir belirtisi olabilir. Blair'in yerini alması beklenen isimse Maliye

Bakanı Gordon Brown. Almanya'da ise liderlik, Sosyal Demokrat Schröder'den, Hristiyan Demokrat Merkel'e geçti.

Avrupa liderlerinde bir değişim olacağı şüphe götürmez. Brown, Merkel ve büyük olasılıkla da Sarkozy'den neler bekleyebileceğimiz sorusuna üç tahminle cevap vereceğim:

Birincisi, AB'de siyasi entegrasyonun derinleşmesi askıya alınacak. Fransa ve Hollanda'nın anayasayı reddetmesi, AB'yi temel bir yazılı kanundan mahrum bıraktı. Brown'un gazete makalelerinde yayımlanan Avrupa sosyal modeline getirdiği eleştiriler, bize Blair gittiğinde AB'de nasıl bir ortam oluşacağı konusunda ipucu veriyor. Blair'ın görevi sona erdiğinde ayrılıklar daha da su yüzüne çıkacak. Merkel, Avrupa yanlısı olmakla birlikte milliyetçi duygularını herşeyden önde tutuyor. Sarkozy'nin de entegrasyondan yana olduğu söylenebilir; ama değişik bir açıdan: Avrupa'nın, en büyük altı ülke olan Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya ve Polonya tarafından yönetilmesini istiyor. AB'nin yönetimi konusunda daha gerçek dışı bir öneri ortaya atılamazdı.

Bu liderler, belki de AB ile ilgili yerine getirmeleri gereken görevleri, işbaşına geldiklerinde idrak edecekler. Buradaki tek sorun, Avrupa entegrasyonu konusunda siyasetin, Sarkozy gibi sağcı popülistler; ya da Brown gibi ahlak bekçileri için hiç de uygun sayılmadığı gerçeğidir.

İkinci tahminim ise yeni liderlerin, ekonomik reform ve serbest ticarete, kendilerinden önce gelen liderler kadar önem vermeyeceğidir. Bu belki biraz şaşkıncı; ancak Almanya'da Hristiyan Demokratlar ve Sosyal Demokratların kuracağı büyük koalisyonda reform programı konusunda sadece yüzeysel bir anlaşmaya varıldığını görüyoruz. Ne var ki Merkel, kendini reform yanlısı olarak tanıtıyor.

Sarkozy de kendini reformcu olarak tanıtıyor; ancak 2004 yılında maliye bakanıyken reformları yürürlüğe koyma şansı olduğu halde bu şansını kullanmamayı tercih etmişti. Sarkozy, Ortak Tarım Politikası'nın ateşli bir taraftarı oldu ve şekeri, Fransa ve Avrupa açısından stratejik öneme sahip bir sanayi olarak gördü. Fransa'nın, Sarkozy liderliğinde büyük değişimler geçireceğini zannetmiyorum; ancak Anglo-Sakson kapitalizminden, Chirac kadar nefret etmeyeceği de görülüyor. Diğer yandan İngiltere'de, Brown'un liderliğinde sol eğilimler artabilir.

Üçüncü olarak ise yeni liderlerin, transatlantik ilişkilerde biraz yol kat edebileceğini düşünüyorum. Özellikle Almanya ve Fransa'da bunun geçerli olmasını bekliyorum. İngiltere tarafında ise fazla bir değişiklik olmayacaktır.

Yeni liderler, transatlantik ilişkileri bir adım ileriye götürebilirler; ancak ekonomik reform ve dünya ticareti açısından bir aşama kaydedeceklerini zannetmiyorum. Avrupa entegrasyonu konusunda ise geri adım atacaktırlar.

Blair, Chirac ve Schröder'in, son kuşak entegrasyon yanlıları olduğu sonucuna varabiliriz. Avrupa'daki ekonomik ve siyasi olumsuzluklarda sorumluluğun bir kısmını paylaşıyorlar. Ancak siyasi entegrasyon konusunda bundan daha kötüsü olamayacağı tahminlerinin, tümüyle yanlış olduğu söylenebilir.

Financial Times, 14 Kasım 2005, Syf:17

Süper Güçle Buluşma

Çin, Asya'nın yükselen yıldızı haline geldi. Çin üzerinde etkili olabilecek Asya'daki diğer süper güç ise Amerika. Geçtiğimiz hafta sonu ABD Başkanı Bush, Çin'e giderek Çin Devlet Başkanı Hu Jintao ile görüştü. The Economist dergisinde bu konuda yayımlanan makalenin özetlenmiş çevirisi aşağıda yer almaktadır.

Çin'in nüfus artışı, ekonomik büyümesi, kaynak talebi ve enerjik diplomasisi, tüm dünyada siyasetçilerde endişe yaratıyor. Çin, düşmanca tavırlar sergileyen bir imparatorluk sayılmaz; ancak tek parti rejimiyle yönetilen bir devlet olması, yükselişinin ne derece barışçıl olacağı konusunda soru işaretleri yaratıyor.

Çin, şu anda Afrika'da en hızlı büyüyen yatırımcı konumunda. Çin üzerinde etkili olabilecek tek ülke ABD olduğundan Başkan Bush, hafta sonu Çin'e yaptığı ziyarette Başkan Jintao ile görüşmesinde sert davranması yönünde Kongre'den baskı görmüştü. Ne var ki katı olması gereken asıl konular, Bush'a telkin edilenler değil. Ayrıca George Bush, Çin'i yalnızca bir tehdit olarak değil; aynı zamanda bir fırsat olarak algılamalıdır.

Çin, Güç topluyor

Çin'e karşı duyulan korku, Amerika'da yüksek boyutlarda seyrediyor. Sol görüşlüler içinde, sendikalar ve demokratlar, istihdamın Çin'e yöneltilmesinden rahatsızlık duyuyor. Bu yıl Amerika'nın Çin'le ticaretinde açık 200 milyar doları aşınca, birçok sanayi, korunma önlemleri alınmasını talep etti. Çin tarafıysa güç toplayarak ilerleme kaydediyor.

Temmuz ayında Amerika'nın talebiyle Çin, yuani dolar çıpasından çıkarıp kur sepetine dahil etti. Bu da yüzde 2 oranında bir revalüasyona sebep oldu. Ağustos ayında Çin Ulusal Offshore Petrol Şirketi (CNOOC), Temsilciler Meclisi, Bush'un ihaleyi yeniden incelemesi yönünde oy kullandıktan sonra, orta ölçekli bir Amerikan şirketi olan Unocal'ı satın alma denemelerinden vazgeçti. Geçtiğimiz hafta ise Çin, Amerika'nın Çin ithal mallarına uyguladığı kotayı 2008 yılına dek uzatan bir anlaşmaya imza attı.

Bütün bunlar, 1980'lerde yanlış yorumlarla yaratılan Japon fobisine benzetilebilir. Ancak Japonya'ya ilişkin korkular, yalnızca ekonomik endişelere dayansa da Çin tehdidi daha geniş bir alanda ortaya çıkıyor: ABD'nin, Başkan Nixon zamanından kalma "yatıştırma" politikasına karşı çıkan ahlakçı neo-muhafazakarlar; Çin'in silahlanmasından korkan savunmacılar ve Çin'in katı ateizmine öfke duyan köktenci Hıristiyanlar. Bush, tüm bu gruplardan baskı görmesine rağmen yine de soğukkanlılığını kaybetmemek durumundadır.

Anti-damping vergileri ve az değerlendirilmiş yuana karşı koruma önlemlerine yönelik çağrılar, siyasi açıdan geçerli; ancak ekonomik açıdan saçma sayılabilecek, ithalatın kötü; ihracatınsa iyi olduğu düşüncesinden kaynaklanır. Bu karmaşık mantığa rağmen Amerika'nın dış açığına sebep olarak Çin'i göstermek hatalı olur. Son on yıl boyunca Amerika'nın dış ticaret açığının büyük kısmı diğer ülkelerden kaynaklanmıştır. Kendi vatandaşlarının insan haklarını ihlal eden bir devlete silah satışlarını sınırlamak, haklı çıkarılabilecek bir davranıştır. Bu ülkenin, pazarını dış dünyaya açmaya zorlamak ve yazılım korsanlığı konusunda baskı yapmanın da mantıklı olduğu şüphe götürmez. Ancak Çin, Amerika'nın kendi sebep olduğu olumsuzluklardan sorumlu tutulmamalıdır.

Bush, Kongre'nin baskısına rağmen Çin'e karşı fazla tepki göstermeyerek kendi geleceğini riske attı. Beyaz Saray'ın CNOOC'nin Unocal'ı satın alma girişiminde sessiz kalması, yanlış politikalar yüzünden mantıklı bir ticari anlaşmanın sonuca varamamasına sebep oldu.

İkna ve İşbirliği

Ekonominin ötesinde Başkan Bush, bazen birbiriyle çelişen iki zorunluluğu dengelemek durumunda kalıyor: Birincisi, Çin'in, komşularına ve kendi vatandaşlarına daha iyi davranması için ABD'nin gücünü kullanmak. Çin'in, Tayvan'a karşı silahlanmaktan ve Japonya'ya duyduğu milliyetçi düşmanlığından vazgeçirilmesi gerekiyor.

Çin yönetimi de zaman zaman kendisine yönelen uyarıları dikkate alıyor. Ulusal Halk Meclisi, Mart ayında Tayvan'ı işgalle tehdit eden bir önergeyi kabul ettiğinde batıdan gelen tepkiler, Hu'nun, 1989 Tiananmen Meydanı'nda işlenen katliam sonrası Çin'e koyulan silah ambargosunun kalkacağı yönündeki umutlarını söndürdü. O zamandan beri Çin, Tayvan'a karşı daha yumuşak bir siyaset izliyor. Bush'un, Çin'i insan haklarıyla ilgili olumsuz geçmişinden dolayı da kontrol altında tutmak gibi bir görevi de var. Tabi burada sırası gelmişken Amerika'nın Guantanamo Koyu ve Ebu Garip'te işlediği işkence suçlarının da henüz hafızalardan silinmediğini hatırlatmak gerek.

Amerika'nın ikinci zorunluluğu ise yeni bir süper güç olarak ne yapması gerektiğini bulmaya çalışan Çin'le uyumlu bir şekilde çalışmak. Çin, ABD'nin çoğunlukla yaptığı gibi işgal ve yağmalama yoluyla değil; ticaret ve işbirliği yoluyla bir süper güç haline gelmek istediğini söylüyor. Bir zamanlar çekimser kalan Çin, son zamanlarda uluslararası kurumların önde gelen katılımcılarından oldu. Üç Kuzey Asya ülkesi (Çin, Japonya ve Güney Kore) ile on Güney Asya ülkesi arasında serbest ticaret önündeki engelleri kaldırmaya çalışıyor. Dostluk kurmak için hiç çaba harcaması gerekmeyen Amerika'nın tersine, Çin'in çok gayretli davranması gerekiyor.

Tarihin nasıl örüldüğüne karamsar bir çerçeveden bakarsanız süper güç Amerika'nın, bir gün muhakkak süper güç olma yolundaki Çin'le çatışmak durumunda kalacağı sonucuna varırsınız. Ancak bu konuda çok da karamsar olmamak gerekir. Çin Komünist Partisi'nin tekeline aldığı siyasi gücü ne zaman ve nasıl kaybedeceği, burada çok önemli rol oynamaktadır. Çin, bu açıdan totaliter olarak kaldığı sürece Amerika ile hiçbir ortak noktaları olamayacaktır. Ancak bu süre içinde iki ülkenin işbirliği yapmak zorundadır. Amerikan başkanının görevinin bir parçası da Amerikalıların, kurulursa barış ve refaha katkıda bulunabilecek bu işbirliği ilişkisine korumacılık içgüdüleriyle karşı çıkmalarını engellemektir.

The Economist, 19 Kasım 2005, Syf:11